

Täysistunto

Keskiviikko 8.10.2025 klo 14.00—21.42

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi alkoholilain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 131/2025 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveystieteiden valtiokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja talousvaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.51 **Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on hallituksen esitys alkoholilain muuttamiseksi. Lakimuutoksella säänneltäisiin alkoholijuomien toimituksia asiakkaille, selkeytettäisiin rajat ylittävää etämyyntiä EU- ja Eta-maista sekä edistettäisiin kotimaisten yritysten vientimahdollisuuksia muun muassa purkamalla markkinointirajoituksia. Hallituksen esitys perustuu hallitusohjelmaan ja on seuraava osa alkoholipolitiikan uudistamista vastuullisesti eurooppalaisella tiellä. Esityksellä, tällä pienellä muutoksella, helpotettaisiin ihmisten arkea ja kuluttamista, lisättäisiin valinnanvapautta ja lisäksi edistetään tavaroiden vapaata liikkuvuutta EU:n sisämarkkinoilla.

Lakimuutoksen myötä alkoholijuomia voisi tilata ja toimittaa asiakkaille Alkosta sekä muun muassa vähittäismyyntiluvallisista kaupoista, kioskeista, huoltoasemilta ja ravintoloista. Lisäksi toimituslupan haltijat voisivat toimittaa rajat ylittävän etämyynnin kautta ostettuja alkoholijuomia. Alkoholijuomia voisi jatkossa toimittaa kotiin esimerkiksi ruokalausten tai ravintola-annosten kuljetusten yhteydessä.

Nyt ehdotettava lakimuutos toteutettaisiin vastuullisesti ja ikärajavaalvonta turvaten. Alkoholijuomien toimitus olisi luvanvaraista toimintaa. Alkoholijuomien toimitus edellyttäisi siis toimituslupaa, joka olisi uusi lupamuoto anniskeluluvan ja vähittäismyyntiluvan rinnalle. Lisäksi kaikilta alkoholijuomien toimituksista suorittavilta henkilöiltä vaadittaisiin erillinen anniskelupassin kaltainen toimituspassi. Alkoholijuomien toimittamista koskisivat samat luovutuskiellot kuin vähittäismyyntissä. Alkoholijuomaa ei siis jatkossakaan saisi myydä eikä luovuttaa alaikäisille tai vahvasti päihtyneille. Väkevää alkoholijuomaa ei saisi luovuttaa alle 20-vuotiaalle. Viranomaiset valvoisivat ikärajojen noudattamista toimituksissa muun muassa koeostojen avulla.

Laissa säädettäisiin myös toimituskielloista eli paikoista, joihin alkoholijuomia ei saisi toimittaa. Alkoholijuomia ei saisi toimittaa esimerkiksi terveyskeskuksiin, päiväkoteihin,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 92/2025 vp

kouluihin tai leikkikentille. Alkoholijuomaa ei myöskään saisi toimittaa muun muassa ravintoloihin, anniskelualueille tai yleisötilaisuuksiin. Alkoholijuomien luovuttaminen olisi sallittua vain kello 9:n ja 21:n välillä. Alkosta hankittujen alkoholijuomien luovuttaminen olisi kuitenkin sallittu vain Alkon aukioloaikojen mukaisesti. Alkoholijuomia voisi siten saada toimituksella vain niinä kellonaikoina kuin niiden myynti on mahdollista vähittäismyynnissä tai Alkossa.

Arvoisa puhemies! Alkoholijuomien rajat ylittävän etämyynnin oikeustilasta on ollut pitkään liikkeellä epäselviä tulkintoja. [Sinuhe Wallinheimo: Juuri näin!] Korkein oikeus antoi syyskuussa 2025 ennakkopäätöksen, joka selkeytti etämyynnin oikeustilaa huomattavasti. Tällä nyt käsittelyssä olevalla esityksellä alkoholilakiin lisättäisiin yksiselitteiset säännökset rajat ylittävästä etämyynnistä. [Sinuhe Wallinheimo: Vihdoin!] Lakimuutoksella parannettaisiin kansalaisten ja yritysten oikeusturvaa sekä helpotettaisiin viranomaisen valvontatyötä. Suomalaisilla olisi yksiselitteisesti oikeus ostaa etämyyntimenettelyn kautta alkoholia toisissa EU-maissa toimivilta yrityksiltä. Sama sääntely koskisi myös muista EU-maista tapahtuvaa etämyyntiä.

Etämyynnin määritelmä pohjautuisi valmisteverotuslaissa olevaan etämyynnin määritelmään. Jatkossa rajat ylittävän etämyynnin kautta ostettuja alkoholijuomia saisi luovuttaa ostajalle tai muulle vastaanottajalle vain alkoholilain mukainen alkoholijuoman toimittaja. Näin varmistuttaisiin siitä, että luovutustilanteet olisivat valvonnan piirissä eikä alkoholijuomia luovutettaisi esimerkiksi alaikäisille.

Arvoisa puhemies! Hallitus esittää muutettavaksi myös alkoholijuomien markkinointia koskevia säännöksiä. Jatkossa väkevien alkoholijuomien markkinointi verkossa olisi sallittua. Muutoksen tavoitteena on parantaa Suomeen sijoittuneiden alkoholivalmistajien kilpailukykyä ja vientimahdollisuuksia EU:n sisämarkkinoilla. Voimassa olevan lain perusteella kotimaiset toimijat eivät voi suunnata tätä alkoholijuomien verkkomarkkinointia toisiin EU- tai Eta-maihin. Jatkossa kotimaiset alkoholivalmistajat voisivat markkinoida verkkosivuillaan tai sosiaalisen median tileillään mietojen alkoholijuomien lisäksi myös väkeviä alkoholijuomia laissa säädettyin rajoituksin. Väkeviä alkoholijuomia ei saisi jatkossakaan markkinoida televisiossa, radiossa, elokuvateattereissa eikä painetuissa sanomaj- ja aikakauslehdissä. Väkevän alkoholijuoman markkinointi olisi jatkossakin kiellettyä yleisellä paikalla muualla kuin väkevän alkoholijuoman vähittäismyynti- ja anniskelu-paikoissa.

Arvoisa puhemies! Lakimuutoksen on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2026 alusta. Voimaantuloa kuitenkin porrastettaisiin siten, että esimerkiksi toimitusluvan hakeminen olisi mahdollista neljän kuukauden kuluttua lain voimaantulosta. Tällä varmistettaisiin, että Lupa- ja valvontavirastolla olisi riittävästi aikaa valmistella lain toimeenpanoa ja tehdä tarvittavat tietojärjestelmämuutokset. Alkoholijuomien toimittaminen olisi mahdollista kuuden kuukauden kuluttua lain voimaantulosta. Tavoitteena on, että toimijoiden lupahakemukset ehdittäisiin käsittelemään ja kaikki toimijat voisivat aloittaa toimintansa yhtäaikaaisesti.

Arvoisa puhemies! Vielä lyhyesti: Alkoholijuomien kokonaiskulutus väheni viime vuonna 4,4 prosenttia. [Sinuhe Wallinheimo: Historiallista!] Pidemmällä aikavälillä tarkasteltuna kokonaiskulutus on pääsääntöisesti vähentynyt vuodesta 2007 lähtien siitä huolimatta, että alkoholipolitiikkaa on vapautettu maltillisin askelin tällä ja aiemmilla vaalikausilla. Kulutus laski viime vuonna siitä huolimatta, että viime vuonna astui voimaan lakimuutos, joka mahdollisti enintään kahdeksanprosenttisten viinien myynnin myös Alkon myymälöiden ulkopuolella, tai ehkä osaltaan kenties jopa sen ansiosta. Alkon mukaan la-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 92/2025 vp

kimuutos vähensi yhtiön litramyyntiä sen kaikissa tuoteryhmissä, erityisesti yli kahdeksan prosentin vahvuissa viineissä. Viime vuonna Alkon kokonaislitramyynti laski 7,4 prosentilla. Lasku on jatkunut myös tänä vuonna. Alkon kokonaislitramyynti laski ensimmäisen kuuden kuukauden aikana lähes 12 prosentilla. Näyttää siis siltä, että suomalaiset ovat siirtymässä vähemmän alkoholia sisältäviin juomiin.

Hallituksen alkoholipolitiikka on perustunut alkoholisääntelyn vastuulliseen vapauttamiseen. Olemme etenemässä maltillisin askelin kohti eurooppalaista alkoholikulttuuria. Sääntelyn vapauttamisen rinnalla olemme kiristäneet maltillisesti alkoholiverotusta, ja resepti näyttää toimivan. Suomalaiset ovat siirtyneet vähemmän alkoholia sisältäviin juomiin, ja kokonaiskulutus on jatkanut laskuaan. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä] — Edustajat voivat niin halutessaan pyytää minuutin mittaista vastauspuheenvuoroa nousemalla seisomaan ja painamalla V-painiketta. — Sosiaali- ja terveystieteiden puheenjohtaja, edustaja Krista Kiuru, olkaa hyvä.

14.58 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kauan on eletty tässä salissa ja päätöksiä tehty, mutta koskaan tässä salissa ei ole käsitelty samaan aikaan tällaista kierrettä. Tulossa on lisää viinaa ja saatavuutta kaikille ja samaan aikaan vähemmän mahdollisuuksia rajoittaa markkinointia eli lisää markkinointia viinan saamiseksi kiertämään. Aika erikoinen kierre minusta. Ja mitä tämä lysti maksaa, sen ministeri jättää kertomatta. On arvioitu, että sosiaali- ja terveydenhuollolle ja muille tahoille tässä yhteiskunnassa tämä on miljardin euron kysymys. Tähän hallituksella on varaa.

Ministeri Grahn-Laasonen, teiltä minä kysyn: miten tässä hallituksen esityksessä on jätetty asioita, olennaisia asioita, kertomatta? Te olette vastuussa tästä hallituksen esityksestä, ja kun kokoomus on mainostanut joka puolella, että tämä hallituksen esitys on laadittu tilanteessa, että EU-oikeudellisesti mitään muuta vaihtoehtoa ei ole — ne ovat kuolematomat sanat [Puhemies koputtaa] tässä yhteiskunnassa — kysyn vielä teiltä, ministeri: Miksi tässä ei käsitelty sitä tietoa, mikä viime hallituskaudella oli komission kanssa neuvotteluista ja näistä ratkaisuista? [Puhemies koputtaa] Miksi tässä hallituksen esityksessä ei kerrota sitä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, edustaja Kiuru. — Ja sitten edustaja Pauli Kiuru, olkaa hyvä.

14.59 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esittelystä.

Asiani koskee verokertymää. Tässä hallituksen esityksessä sanotaan, että Tulli ja Verohallinto ovat arvioineet havaintonsa perusteella, että vain murto-osasta ulkomaisista, verkkokaupoissa myydyistä ja ostetuista juomista maksetaan alkoholivero ja arvonnäkövero. Miten ministerinä arvioitte, että tämä muutos vaikuttaa jatkossa verokäyttäytymiseen, kotimaiseen kilpailuun, rehellisten yrittäjien toimintaan? Sitä kautta tietysti puhumme myös hyvinvointivaltion ylläpitämisestä: jos verot jäävät keräämättä, niin tietysti rahoituspohja heikkenee. Eli tämä koskee nyt tätä veroasiaa. Tullin pääjohtaja on arvioinut, että esimerkiksi temukaupasta aika iso osa jää ulkopuolelle. Tullin ja Verohallinnon näkemys on ainakin asian käsittelyssä varmasti tärkeä asia huomioida.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 92/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sarkkinen, olkaa hyvä.

15.00 **Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Alkoholi on tunnetusti Suomen käytetyin ja eniten ongelmia aiheuttava päihde. Herääkin kysymys: onko aivan pakko mahdollistaa alkoholin tilaaminen kotiovelle? Eli jatkossa ei tarvitse poistua ollenkaan kotoa, vaan dokaos voi jatkua keskeytyksettä, kun tilaa alkoholijuomat suoraan kotiovelle. Voisiko esitystä muuttaa edes siten, että kotitilauksiin tulisi 24 tunnin toimitusaika? Näin juomia ei voisi ainakaan spontaanisti woltata aamukrapulassa kotiovelle, kun tilauksen ja toimituksen välillä olisi ikään kuin tämmöinen pakollinen väliaika. Minä toivon, että edes tällaisia tämän esityksen ongelmia lieventäviä asioita voitaisiin eduskuntakäsittelyssä harkita.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nieminen, olkaa hyvä.

15.01 **Mira Nieminen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri! Tämä esitys jatkaa sitä linjaa, että suomalaisiin aikuisiin ja kotimaisiin yrittäjiin luotetaan. Uudistus antaa mahdollisuuksia yrityksille, helpottaa kuluttajien arkea ja tuo alkoholipolitiikkaa nykyaikaan ja tälle eurooppalaiselle tasolle.

Toki esitykseen liittyy huolia, varmasti jokainen ne ymmärtää, mutta tätä vaikuttavuutta onkin seurattava ja eteenpäin on myöskin mentävä. Samalla meidän on varottava, että vaipaampi etämyynti ei käänny kotimaisia toimijoita vastaan. On vaikea ymmärtää, että alkoholilain uudistusta valmistellaan tavalla, joka käytännössä syrjii nyt kotimaisia yrittäjiä. Nostankin esiin tämän huolen siitä, että nyt tällä esityksellä suositaan ulkomaisia verkko-kauppoja. [Krista Kiuru: Näin on!] Arvoisa ministeri, miten näette tämän asian tämän uudistuksen kanssa, että voisimme turvata kotimaisten yrittäjien toimeentulon tässä asiassa, verotusasia tietysti, mutta myöskin tässä, että he saisivat nämä samat oikeudet [Puhemies koputtaa] ja pääsisimme tässä samalle tasolle? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Päivi Räsänen, olkaa hyvä.

15.03 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Alkoholin kotiinkuljetus lisää saatavuutta ja se lisää alkoholihaittoja. Tämä alkoholin etämyynti on sinänsä välttämätöntä säättää lailla, sillä tällä hetkellähän se on aivan villiä toimintaa, mutta se pitää toteuttaa niin, että se ei uhkaa alkoholilain perimmäistä tarkoitusta vähentää haittoja ja kulutusta ja että se ei syrji kotimaisia toimijoita ulkolaisten kustannuksella.

Nyt annetun esityksen mukaan ulkomaiset toimijat saisivat myydä suoraan kotioville vahvoja alkoholijuomia, vaikka 80 prosentin viinaa, ilman samoja prosenttirajoituksia, kahdeksan ja 5,5, kuin kotimaiset yritykset. Eli haitat jäävät Suomeen, mutta voitot valuvat ulkomaille.

Tämä on ristiriidassa hallitusohjelman kanssa, jonka mukaan hallitus ei muuta Alkon kansanterveydellistä asemaa ja tehtävää. [Krista Kiuru: Nyt muutetaan!] Tämä on ristiriidassa myös eduskunnan vuoden 2017 ponnen kanssa, jonka mukaan etämyyntiä koskeva lainsäädäntö ei saa vaarantaa vahvojen juomien yksinoikeutta eikä suomalaisen elinkeinoelämän yhdenvertaisuutta. [Krista Kiuru: Näin on aikoinaan päätetty!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 92/2025 vp

15.04 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Alkoholin kokonaiskulutus on vähentynyt, aivan kuten esittelevä ministeri sanoi, ja se on pelkästään myönteinen asia, että suomalaiset ovat tulleet järkevämmiksi ja arvostavat terveellisiä elämäntapoja.

Tämän päivän uutinen nyt käsiteltävään asiaan liittyen oli huolestuttava. Tässä luke näin: ”S-ryhmällä ja ruokalahetti-yhtiö Woltilla on jo tarkat suunnitelmat, miten toimitaan, jos hallitus on pian sallimassa alkoholin kotiinkuljetuksen Suomessa.” Me olemme luke neet viime päivinä ongelmista erilaisissa ulkomaalaistaustaisten työntekijöiden ryhmissä, niin alihankinnassa kuin myös muualla, ja näen jonkunnäköisenä kauhukuvana sen, että kun nyt tuolla erikoisilla kulkuneuvoilla kuljetellaan kaikkina vuorokaudenaikoina ruokaa ja muutakin tavaraa, me alkaisimme yhä enemmän nähdä alkoholinkuljetusta risteilevän meidän asutuskeskuksissa, tosin rajattuina kelloaikoina. Kun mietin koko suomalaisen yhteiskunnan tämän päivän ongelmia, niin ihmettelen, että hallitus puuhailee niin aktiivisesti tällaisen kysymyksen parissa, [Puhemies koputtaa] kun maa on taloudellisesti kuilun par taalla.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Wallinheimo, olkaa hyvä.

15.05 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on kyl lä tullut jo niin paljon virheitä eri edustajien suista, [Krista Kiuru: Päinvastoin! Nyt on kyl lä vakavaa puhetta!] että tässä menee kyllä varmasti yli minuutti.

Ensinnäkin tämä edustaja Kiurun kommentti, jossa ilmeisesti puhuitte etämyynnistä — se oli sen verran sekava puheenvuoro: etämyyntiä kannattavat nimenomaan komissio, korkein oikeus, oikeuskansleri ja kaikki EU-oikeuden professorit, joten haluaisin tietää, ke neen te nyt sitten viittaatte. [Krista Kiuru: Me ei puhuttu siitä, kuka kannattaa etämyyntiä!]

Toisekseen tässä on paljon ollut puhetta myös tästä kotiinkuljetuksesta. Edustaja Sarkiselle voin sanoa, että jos aamulla joku hakee krapulassa sitä, niin ensinnäkin sinun täytyy sähköisesti tunnistautua, sitten siellä on välissä toimittajat, joilla on koulutus tätä varten, ja kolmanneksi sinun pitää sitten olla selvin päin siinä ovella. [Aki Lindén: Wolt-koulu!] Täs sä itse asiassa tehdään enemmän lukkoja kuin jos menisit kaupasta hakemaan. Sen takia tässä lukot ovat olemassa, ja itse asiassa kaupasta todennäköisesti on helpompaa jatkossa kin esimerkiksi päihtyneen saada alkoholia kuin sitten kotiovelta. [Krista Kiuru: Uskoma tonta puhetta! — Krista Kiuru pyytää vastauspuheenvuoroa] — Me voidaan painia tästä koko päivä.

Puhemies Jussi Halla-aho: On toivottavaa, että vastauspuheenvuoro ei ala ennen kuin edustaja on saanut puheenvuoron. — Edustaja Krista Kiuru, olkaa hyvä.

15.06 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on aivan todella vakava asia. Äsken tässä kyseinen edustaja totesi... Minä kysyin, miksi tässä hallituksen esityksessä on jätetty kertomatta, olisiko tämä raja sellainen, että myös etämyynnin osalta sekä suomalaisia kauppiaita että ulkomaalaisia alkoholikauppiaita voitaisiin kohdella samalla tavalla, ja tämä viisastelu, jota täällä tehdään, on minusta todella erikoista. Tämä on hyvin vakava kysymys ministerille, että miksi tässä hallituksen esityksessä ei ole kaikkia tietoja. Minusta se on erittäin vakava kysymys koko tämän kansanvallan näkökulmasta, että meillä on oikeus kaikkeen siihen tietoon eikä se ole poliittisesti ratkaistu, mitä tässä hallituksen esityksessä on.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 92/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Wallinheimo, olkaa hyvä.

15.07 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edelleenkin me voimme rajoittaa tätä Suomessa, niin että annamme oikeuden Alkolle mutta emme anna sitten vähittäismyyntiliikkeille, mutta me emme voi tehdä sitä Euroopan maissa, [Krista Kiuru: Kuule, nyt menee taas ihan väärin!] koska tavaroiden vapaa liikkuvuus on EU:n perusoikeus. Tavaroiden vapaa liikkuvuus on EU:n perusoikeus, ja sitä te ette tunnu ymmärtävän. Siitä neuvoteltu poikkeus on Alkon monopoli, mutta EU:n perusoikeus on tavaroiden vapaa liikkuvuus, ja tätä me tulemme nyt kunnioittamaan. Komissio sanoo näin, korkein oikeus sanoo näin, oikeuskansleri ja kaikki EU-oikeuden professorit. Kertokaa minulle yksi EU-oikeuden professori, joka sanoo toisin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Lundén, olkaa hyvä.

15.08 Mikko Lundén ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Jo aiemat alkoholiin liittyvät lakimuutokset ovat osoittaneet sen, että suomalaiset ovat vastuullisia alkoholinkäyttäjiä. Vuodesta 2007 lähtien alkoholijuomien kokonaiskulutus on laskenut, ja esimerkiksi vuoden 24 kokonaiskulutus väheni vuoteen 23 verrattuna 4,4 prosenttia. Aina kun alkoholilakia on kevennetty, meitä pelotellaan sillä, miten alkoholinkulutus kääntyy nousuun ja suomalaisista tulee alkoholisteja. Tilastot kuitenkin osoittavat sen, että niin ei ole käynyt.

Haluan myös muistuttaa, että tämä uudistus säilyttää tiukat rajat. Toimitukset sallitaan vain aamu- ja iltayhdeksän välillä, ja vain luvan saaneet toimijat voivat hoitaa toimituksia. Verotuksen läpinäkyvyys lisääntyy, ja samalla vähennämme harmaan talouden riskiä.

Nyt viimeistään on korkea aika tunnustaa se tosiasia, että sääntelyn pitää pohjautua maalaisjärkeen eikä keksittyihin uhkakuihin. Tämän esityksen vaikutukset kuluttajan valinnanvapauteen ja yritysten toimintamahdollisuuksiin ovat vain ja ainoastaan positiiviset. Jos minä saisin päättää — minun henkilökohtainen mielipiteeni — niin alkoholilakia voisi vapauttaa vielä entisestään. Kaupoissa voisi hyvin olla vähän väkevämmät viinit ja alkoholi-tuotteet. Mutta aloitetaan nyt kuitenkin tällä etämyynnin hyvällä muutoksella, koska se on taas yksi askel kohti [Puhemies koputtaa] järkevämpää alkoholipolitiikkaa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitos. — Edustaja Berg, olkaa hyvä.

15.09 Kim Berg sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Alkoholin kotiinkuljetuksen ja etämyynnin salliminen jopa 80-prosenttisille alkoholijuomille uhkaa kyllä lisätä alkoholinkulutusta ja -haittoja etenkin riskiryhmien osalta. Lakiesityksestä hyötyisivät, niin kuin tässä tuli esille, ulkomaalaiset toimijat. Ulkomailta tilatun alkoholin taloudellinen hyöty valuu pois Suomesta, mutta alkoholinkäytöstä koituvat ongelmat jäävät kotimaahan.

Mitä tulee tähän termistöön ”etämyynti” ja ”etäosto”, niin alkoholin etäostohan jatkuu edelleen niin kuin se on ollut, ja sitä ei voida EU-alueella rajoittaa tilanteessa, jossa ostaja itse järjestää juomien kuljetuksen. Mutta hallituksen olisi kuitenkin tullut selvittää perusteellisemmin hallituksen esityksessä mainittua yli 8-prosenttisten ja 5,5-prosenttisten alkoholijuomien etämyynnin kieltoa niissä tapauksissa, joissa tosiaan myyjä vastaa näitten juomien kuljetuksesta. Sitä olisin kysynyt, minkä takia sitten ei tämän hallituksen esityksen yhteydessä selvitetty tarkemmin juuri tätä kysymystä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 92/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitos. — Edustaja Junnila, olkaa hyvä.

15.10 Vilhelm Junnila ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ymmärrän, että aina kun puhutaan alkoholipolitiikasta, silloin ennen muuta tunteet tulevat pintaan, ja ymmärrän sen kansanterveydellisistä näkökulmista. Mutta ettei annettaisi merkitystä sille, mitä esimerkiksi EU-komissio on todennut kilpailulakien suhteesta aiempiin esityksiin ja tähän esitykseen, niin etäostoon kuin etämyyntiin, niin onhan se aika erikoista arviota, että ikään kuin poliittisin päätöksin voisi tämän tosiasian sivuuttaa. [Krista Kiuru: Ettekö te just tee niin!] Yhtä lailla korkeimman oikeuden ratkaisu syyskuun alkupuolella tässä samassa asiassa ja näiden ennen mainittujen professorien arviot tästä tilanteesta: eiväthän ne kään ole sellaisia, jotka voisimme vain sivuuttaa ja arvioida sitä tilannetta jossakin tunnehurmoksessa tai joillakin sellaisilla perusteilla, jotka eivät itsessään pohjaa näihin juridiisiin ja merkityksellisiin ratkaisuihin ja arvioihin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Merinen, olkaa hyvä.

15.12 Ville Merinen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Siis vaikea seurata, mutta ymmärsinkö minä nyt oikein, että edustaja Kiuru viittasi siihen, että ei ole otettu huomioon jotain EU:n kanssa neuvoteltua asiaa tästä kahdeksasta prosentista? Tämähän on epärealistista suomalaisille toimijoille. Onko se selvitetty, että se voisi olla kaikille sama, ja onko se hyväksyttävää? Tämä oli varmaan se olennainen kysymys.

Toinen, mikä tulee mieleen ehkä edustaja Wallinheimon puheenvuorosta, että muuttuisi turvallisemmaksi se, minkälaisille ihmisille annetaan alkoholia: Minä en jotenkin usko tuohon, koska meidän kotimainen kauppa on vuosia harjoitellut ja meillä on ollut isoja kampanjoita heille ikätunnistamisesta ja se on tosi tarkkaa nykyään. Siis se on hirmu hyvin toimiva juttu. Että tämä toimisi välittömästi samalla lailla, kun nämä ihmiset vielä toimivat pääosin yksin, ketkä vievät alkoholia kotiin — en minä oikein usko siihen, että se toimii heti yhtä hyvin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Väyrynen, olkaa hyvä.

15.13 Ville Väyrynen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puheenjohtaja! Sosiaali- ja terveysvaliokunnan jäsenenä varmasti pääsee tätä esitystä juurta jaksaa käsittelemään valiokunnassa, enkä sinänsä siihen esitykseen tässä hetkessä ota kantaa.

Niin kuin edustaja Junnila tässä sanoi, tämä herättää tunteita vahvasti molempiin suuntiin. Mutta sitten terveydenhuollon ammattilaisena se, mikä tässä yleisessä alkoholipoliittisessa keskustelussa vuosien aikana on aavistuksen ehkä häirinnyt, on se, että me keskitytään vaikutusten arvioinneissa siihen, mitä kulutukselle tapahtuu. Toivoisin, että tässä käsitteilyn aikana saadaan myös tietää, mitä vuosien varrella on tapahtunut meidän alkoholihaitoille. [Miapetra Kumpula-Natri: Nimenomaan!] Itsessään kulutuksen vähenemisen ainoa suora seuraus on, että verotulot vähenevät, mutta se, että me oikeasti saataisiin tässä matkan varrella tietää, mitä tässä vuosien varrella meidän alkoholihaitoille on tapahtunut, on ehkä terveydenhuoltojärjestelmän ja sosiaali- ja terveysvaliokunnan kannalta se tärkein näkökulma. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Päivi Räsänen, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 92/2025 vp

15.14 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Toivon, että ministeri nyt selkeästi kertoisi sen komission kannan tai jonkun EU-oikeuden ratkaisun, [Krista Kiuru: Kyllä!] joka tekee välttämättömäksi vapaan liikkuvuuden toteuttamisen niin, että ulkolaiset etämyyjät voivat tuoda näitä vahvoja viinoja, kun kotimaassa se ei ole mahdollista. Nimittäin kaikkien alkoholijuomien etämyynnin sallimista ei velvoita EU-oikeus eikä yksikään olemassa oleva tuomioistuinratkaisu. [Krista Kiuru: Näin on!] Ja vaikka Euroopan komissio on edellyttänyt selkeytystä etämyyntisääntelyyn, jota todellakin tarvitaan, niin ei missään ole vaadittu, että myyntioikeus on ulotettava kaikkiin alkoholijuomiin. Tämähän käytännössä johtaa siihen, mikä on sanottu jo tuolla hallituksen esityksessäkin, että kotimaisten toimijoiden kannattaa perustaa myyntipiste, rekisteröityä Tallinaan ja ryhtyä sieltä käymään viinakauppaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Reijonen, olkaa hyvä.

15.15 Minna Reijonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä edustaja Väyrynen nostikin esille alkoholihaitat, ja se on hyvä, että sosiaali- ja terveysvaliokunta pohdiskelee myös niitä. Alkoholien kulutus on vähentynyt Suomessa, ja se on ihan hyvä asia, että ei enää niitä vahvoja niin paljon käytetä kuin aikaisemmin vaan on siirrytty miedompiin. Se on todella positiivinen asia tässä. Mutta kotimaisten yrittäjien huolihan tässä on se, että toteutuuko tasa-arvo. Se on noussutkin tässä jo esille.

Mutta huolissani olisin tosiaan nykypäivänä Suomen huumeiden käytöstä. Helsinkiin ei tarvitse mennä kuin vähän iltapäivä- tai ilta-aikaan, niin huomaa kyllä, että monesti näyttää sille, että huumeiden käyttö on todella lisääntynyt. Ja se on koko Suomessa oikeasti vakava ongelma.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kumpula-Natri, olkaa hyvä.

15.15 Miapetra Kumpula-Natri sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta tässä on osalla ihan eri huolet kuin omiin silmiini on osunut. Alkoholien heikko saatavuus ei ole ollut Suomessa suuri ongelma mutta monet alkoholihaitat ovat. Esittelijänä toimii ministeri sosiaali- ja terveysministeriöstä, ja teille kuuluvat myös ihmisten terveys ja sosiaaliset haitat. Oli hankala seurata puhettanne, kun ette näihin viitannut ollenkaan koko esittelypuheen aikana. [Krista Kiuru: Ei yhtään!] Kuka hallituksessa on arvioinut hallituksen esitystä perhepolitiikasta, lasten asemasta, alkoholien käytön seurauksista? Näyttää siltä, että tämä on puhtaasti alkoholia tuottavien ja myyvien kaupallisten toimien ja myynnin maksimoinnin hallituksen esitys, ja kyllä hallituksen vastuulla tulisi tarkastella tätä nopeasti. Tätä pyydettiin jo teidän omista poliittisista riveistä, ja lääkäriammatilta ja perussuomalaisilta kuultiin arvioivia puheenvuoroja.

Tämä EU-oikeudellinen näkökulma on tässä myös kiinnostava, koska väitän, että tahallaan täällä sotketaan kaksi asiaa, etämyynti ja -osto, joka on ehkä säätelemätöntä, mutta missään ei sanota, että pitää pystyä tilaamaan 9:n ja 21:n välillä [Puhemies koputtaa] kotimyyntiin kuljetuspalvelulla. [Puhemies koputtaa] On eri asia tilata viini marjatilalta tai Italiasta ja saada se tilauksesta postin kautta kuin tilata [Puhemies koputtaa] se lähikaupasta kotiin keskellä päivää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mattila, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 92/2025 vp

15.17 Hanna-Leena Mattila kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, puhemies! Minun mielestäni Suomessa saa jo nyt ihan riittävästi ja helposti alkoholia. Se ei ole tosiaankaan mikään ongelma. Kun meillä on aika kattava Alkon verkosto ja on kaupoista kaljaa ja muuta saatavana, niin minusta tuntuu hyvin huolestuttavalta, että tämän hallituksen aikana koko ajan helpotetaan alkoholin saatavuutta. Eikä tässä ole kyse siitä, että tässä olisi jostakin holhoamisesta kyse, vaan siitä, että meillä edelleenkin vuosittain useita miljardeja euroja käytetään alkoholihaittojen korjaamiseen. Se aiheuttaa ihan vääjäämättä huolta lapsiperheissä, ja jos tämä saatavuus nyt entisestään paranee, niin sitä tuodaan myös sitten kotiin semmoisillekin henkilöille, jotka ovat jalattomia ja kykenemättömiä muutenkin itse sitä noutamista tekemään, ja huolet sitten kasvavat. Tästä on ihan hiljattain ollut tosiaan hyvä esimerkki.

Tässä jo edustaja Kumpula-Natri nosti tämän samantyyppisen kysymyksen esille, että eikö tämän alkoholipolitiikan pitäisi olla nimenomaan sosiaali- ja terveystaloutta, mutta nyt vaikuttaa, että tämän hallituksen aikana se on elinkeino- ja talouspolitiikkaa. [Mia-petra Kumpula-Natri: Kokoomuspolitiikkaa eikä sosiaali- ja terveystaloutta!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eerola, olkaa hyvä.

15.18 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Väyrynen tuossa ja muutama muukin edustaja nostivat esiin kysymyksen alkoholihaitoista. Mitä olen itse seurannut, niin alkoholihaitat vähenevät kaikissa ikäryhmissä paitsi sitten suurten ikäluokkien ja vanhusväestön joukossa, eli eläkeläiset ja etenkin vanhemmat naiset ovat lisänneet sitä. Omanikäiset, tällaiset viisikymppiset äijät ryypäävät nykyään vähemmän kuin mitä viisikymppiset aikaisemmin ryypäsivät, ja nuorison kohdalla on vähentynyt entisestään alkoholinkäyttö ja sitä myöten myös nämä alkoholihaitat.

Se, minkä takia kokonaismäärissä nämä alkoholihaitat eivät ole laskeneet niin paljon kuin alkoholin kokonaiskulutus, johtuu siis pääasiassa siitä, että lukumäärältään suuret ikäihmisjoukot eivät ole vähentäneet juomista samalla tavoin kuin muut ikäryhmät. Nykymummot ryypäävät enemmän kuin entisaikojen mummot, ja siitä seuraa sitten kaatuilua ja kaikkea muuta terveyshaittaa, mikä sitten vähentää tätä kokonaishaittojen määrää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

15.19 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on minusta nousut neljä kysymystä esille: tämä itse kotiinkuljetus ja siihen liittyvät riskit, sitten tämä haittakeskustelu, sitten tämä edustaja Pauli Kiurun nostama verotuskeskustelu, josta eivät vielä muut ole sanoneet mitään, mutta se oli minusta kovin tärkeä nosto, ja ehkä kaikkein tärkeimpänä nyt sitten tämä, että mitä EU-oikeus tässä oikeasti sanoo. Sitä ovat nostaneet esille edustaja Krista Kiuru ja edustaja Päivi Räsänen ja lukuisat muut.

Meitä on salissa tällä hetkellä kolme alkoholiasioista jossain vaiheessa vastannutta ministeriä, nykyinen ja kaksi aikaisempaa, ja minä muistan itse vuonna 22, kun näitä asioita jo silloin STM:ssä käsiteltiin, nähneeni myös sellaisia tulkintoja, joiden mukaan voisi olla juridisesti mahdollista rajoittaa myös sitä ulkomailta tapahtuvaa myyntiä niin, että siinä olisi tämä prosentuaalinen rajoitus. Tämä on minusta sellainen asia, jota ei ole riittävästi tässä hallituksen esityksessä selvitetty. Miksi? [Sinuhe Wallinheimo pyytää vastauspuheenvuoroa]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 92/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Jos edustaja Wallinheimo haluaa vastauspuheenvuoron, pyydän painamaan V-painiketta. — Edustaja Wallinheimo, olkaa hyvä.

15.20 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Ensinnäkin laitetaan taas sitten kokonaisskaalaan nämä asiat. Etämyynti esimerkiksi kaikissa muissa EU-maissa on yksi—kaksi prosenttia kaikesta kulutetusta alkoholista, eli nyt ei puhuta isoista asioista. Toisekseen missään muussa EU-maassa tätä ei ole kielletty. Suomi on ainoa, jossa tämä tällä hetkellä on. Esimerkiksi Ruotsissa, jossa on tiukempi monopoli, etämyynti toimii ihan normaalisti.

Tämä tavaroiden vapaa liikkuvuus on EU-oikeuden perusydin, ja meidänkin pitää noudattaa tätä, ja sen takia näitä muutoksia nyt tällä hetkellä tehdään. Me voimme rajoittaa tätä sisäisesti, ja näinhän me teemmekin. Itse asiassa Alko tulee hyötymään tästä paljon, koska he ovat ainoa, joka saa sisäisesti nyt sitten näitä vahvempia alkoholeja toimittaa kotioville. Mutta EU:n perusoikeus edelleen on tavaroiden vapaa liikkuvuus, [Krista Kiuru: Tätä ei tulkita kolmenelosella eikä kolmekutosella!] ja minä haluan tietää jonkun EU-oikeuden professorin, joka sanoo toisin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nieminen, olkaa hyvä.

15.22 Mira Nieminen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiaan alkoholipolitiikasta: olen pitkään myös ollut tekemisissä erilaisten haittojen kanssa, mutta kyllä näen, että meillä huumepolitiikka on enemmän se, mikä vaatisi nyttien keskittymistä, ja mennään tällä esityksellä ja näillä ajatuksilla eteenpäin, että keskitytään oikeasti semmoisiin, jotka aiheuttavat tällä hetkellä enemmän huolta.

Kysyisinkin kuitenkin ministeriltä vielä: Yrittäjien puolelta ja tapahtumayrittäjiltä ja ravintoloilta tulee toivetta siitä, että voitaisiin kehittää vielä eteenpäin elinvoimaa ja viedä näitä anniskelualueita turvallisesti myös katsomoihin järjestäjien valvonnassa ja nostaa tälle asiakaskokemuksesta. Meillä on eurooppalaisilla kentillä — käyn itse paljon urheilutapahtumissa ja erilaisissa tilaisuuksissa — myös alkoholia näissä paikoissa, siellä on lapsia ja nuoria, ja se on vastuullista toimintaa myös siellä. Miten näette, voidaanko myöskin tätä pohtia tämän esityksen yhteydessä? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Kiuru, olkaa hyvä.

15.23 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on kovin suuresti annettu ymmärtää tiettyjen kansanedustajien taholta, että kyllä nyt on tutkittu, on pyydetty lausuntoja ja kysytty, voiko näin toimia. Kysynkin sitä, ministeri, teiltä: Otitteko te yhteyttä komissioon ja pyysitte kirjallisesti sieltä eri vaihtoehtoista kantoja? Ja jos kysyitte, niin minkälaisia erilaisia vaihtoehtoja esititte ja kysyitte, että voisivatko nämä olla notifioidavissa?

Viittaan edustaja Lindénin erittäin hyvään puheenvuoroon. Jos ette ymmärtänyt, mitä hän sanoi, kannattaa katsoa vielä jälkikäteenkin. Me tiedämme aika hyvin, mitä tässä maassa on tämän asian osalta viime kaudella edistetty, [Sinuhe Wallinheimo: Ei mitään!] ja voin sanoa, että on hyvin vaarallista, että tässä hallituksen esityksessä te ette viittaa niihin tietoihin, jotka ministeriössä ovat käytettävissä. Siksi on käsittämätöntä, että hallituk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 92/2025 vp

sen esityksessä ei oteta kantaa näin ilmeiseen asiaan, jonka jokainen kansanedustaja voi pyytämällä saada tietoonsa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Grahn-Laasonen, viisi minuuttia, olkaa hyvä.

15.24 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitos keskustelusta. Aihe herättää ymmärrettävästi eduskunnassa keskustelua, näin on ollut kaikkien aiempienkin alkoholilakia koskevien esitysten kohdalla.

Tähän etämyyntiä koskevaan EU-ulottuvuuteen haluaisin tuoda muutaman faktan. Etämyynti on nykyisinkin sallittua Suomen lainsäädännön perusteella [Krista Kiuru: Kyllä, ei kukaan ole väittänytään!] ilman prosenttirajoja, ja tästä on meillä tuore korkeimman oikeuden ennakkopäätös. Tämä esitys itse asiassa kiristää tältä osin alkoholisääntelyä Suomessa. Eli tuomme etämyynnin toimitukset myös valvonnan ja lupien piiriin, eli tuomme sinne lainsäädäntöön valvonnan, ikärajan ja päihtymyksen valvonnan, eli tämän tarkastamisen siinä toimitushetkellä, samoin kuin se, että ne toimitukset tulevat sääntelyn piiriin. Tämä on siis kiristys nykytilaan, ja uskoisin, että tätä eduskunnassa myöskin salin vasen laita pitäisi arvokkaana.

Kysymykseen siitä, minkälaista keskustelua komission suuntaan on käyty: Tämä esitys on normaalien prosessien mukaisesti EU-komissiossa notifioitu. Prosenttirajat olisivat vastoin EU:n perussopimukseen sisältyvää tavaroiden vapaan liikkuvuuden periaatetta. Tämä on käynyt tässä keskustelussa hyvin esiin. Komissio arvioi notifikaatioprosessissa esitystä EU-oikeuden kannalta, ja komissio piti tätä sääntelyratkaisua hyväksyttävänä. Komissio on myöskin jo useita vuosia Suomelta edellyttänyt tätä epäselvän oikeustilan selkeyttämistä.

Tämä esitys on virkavastuulla valmisteltu, ja valiokunnan puheenjohtajan on syytä tarkentaa, mitä hän tarkoittaa. Eduskunnalla on tietysti laaja tiedonsaantioikeus, ja valiokunta tulee saamaan kaikki tarvittavat tiedot, mutta tällaisen vihjailun tielle en toivo, että eduskunnassa lähdetään, vaan puhukaa suoraan, jos teillä on sellaista tietoa, mitä haluatte tähän keskusteluun lisätä.

Kaikkiaan minä uskon, että eduskunnassa laaja enemmistö tukee sitä pitkää linjaa ja sitä suomalaista tietä, jota nyt kuljetaan, jossa alkoholin kokonaiskulutus on laskenut ja suomalaisten suhde alkoholiin on eurooppalaisella tiellä tervehtynyt ja normalisoitunut ja muuttunut. Tämä on hyvä suunta, jota pitää tukea. Meillä nuorten humalahakuinen juominen on vähentynyt. Jaan edustajien huolen siitä, että meillä itse asiassa huumausaineet alkavat olla suurempi ongelma erityisesti nuorten keskuudessa, ja siihen tarvitaan lisää toimia ja niitä myöskin valmistellaan.

Tämä esitys sisältää laajat vaikutusarviot. Tässä keskustelussa nousi esiin myöskin verotuskysymys. Etämyyntikeskustelussa näyttää usein unohtuvan se, että sekä myyjällä että ostajalla on ostetuista alkoholijuomista verovelvollisuus. Juomista on maksettava sekä Suomen arvonnalisävero että valmisteverot eli alkoholivero ja juomapakkausvero. Yritystä ei kannata siirtää Suomesta Viroon verojen välttelemiseksi. Itse asiassa olisikin hyvä, jos etämyynti korvaisi jossain määrin matkustajatuontia muista EU-maista, koska siitä taas ei tarvitse maksaa veroja Suomeen.

Vielä ehkä siitä, kun kysyitte, miten tätä esitystä on valmisteltu. Meillä on ministeriössä paitsi virkavastuulla virkamiehet tehneet tätä työtä, tästä on myöskin pyydetty ja saatu kat-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 92/2025 vp

tavat selvitykset EU-oikeuden professori Juha Raitiolta ja myöskin lausunto on saatu kilpailuoikeuden professorilta. Eli tässä on hyödynnetty laajasti myöskin akateemista maailmaa ja pyritty saamaan mahdollisimman kattavat arviot tästä vallitsevasta oikeustilasta ja sen mahdollisuuksista.

Näillä sanoilla — keskustelu tästä aiheesta varmasti jatkuu ja valiokunta tulee saamaan tarvittavat tiedot. [Krista Kiuru: Eli selvisi, ettei koskaan kysytty EU:lta!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Sitten menemme listalle. Edustaja Päivi Räsänen, olkaa hyvä.

15.28 Päivi Räsänen kd: Arvoisa puhemies! Alkoholin etämyynti ulkomailta on todellakin tällä hetkellä säätelemätöntä, sitä korostaa myös tämä hiljattain tullut korkeimman oikeuden ratkaisu. On sinänsä välttämätöntä säätää siitä lailla, mutta se pitäisi toteuttaa niin, että se ei uhkaa alkoholilain perimmäistä tarkoitusta vähentää haittoja ja kulutusta ja että se ei syrji kotimaisia toimijoita ulkolaisten kustannuksella. Nyt annetun esityksen mukaan ulkomaiset toimijat saisivat myydä suoraan kotioville vahvoja alkoholijuomia, jopa 80-prosenttista alkoholia, kun taas kotimaisilla toimijoilla olisi tämä 8 tai 5,5 prosentin raja. Haitat jäisivät Suomeen, mutta voitot valuisivat ulkomaille. Verotulot vähenisivät, alkoholiverotuksen ohjausvaikutus heikkenee ja laskun maksavat suomalaiset veronmaksajat sekä ne ammattilaiset, jotka työskentelevät alkoholin aiheuttamien haittojen parissa.

Etämyynti voi merkitä laajaa jakelukanavaa vahvoille juomille Alkon rinnalla, mikä olisi kuolinisku vahvojen juomien yksinoikeusjärjestelmälle. Tämä on mielestäni ristiriidassa hallitusohjelman kirjauksen kanssa, jonka mukaan hallitus ei muuta Alkon kansanterveydellistä asemaa ja tehtävää. Tämä on ristiriidassa myös suhteessa eduskunnan vuonna 2017 antamaan lausumaan, jonka mukaan etämyyntiä koskeva lainsäädäntö ei saa vaarantaa vahvojen juomien yksinoikeutta eikä suomalaisen elinkeinoelämän yhdenvertaisuutta. Todellakin tämä esitys kannustaisi siihen, että kotimaisen alkoholijuomakaupan olisi kannattavaa rekisteröidä myyntipiste Tallinnaan. Voidaan kuvitella, että kun esimerkiksi Prismalla on jo myymälä Tallinnassa, sieltä olisi aika helppoa lähteä sitten näitä vahvoja juomia Suomeen toimittamaan.

Etämyynti lisää myös veronkierron ja harmaan talouden riskiä. Tullivalvonta ei kykene seuraamaan suuria määriä yksittäisiä tilauksia, ja valvontaan ei ole tässä esityksessä myönnetty lisäresursseja. Ainoastaan pistokokein on tarkoitus tätä verojen suorittamista valvoa. Jos todella haluttaisiin tämä verotus saada kuriin, niin kuljetusyrityksille pitäisi antaa velvollisuus tarkistaa veronmaksun tunniste ennen toimitusta kotiin.

Etämyynnissä tulisi noudattaa samoja alkoholipitoisuuden rajoja kuin kotimaisessa vähittäismyynnissä. Tämä esitys on ollut myös valmistelussa esillä, ja sen on arvioitu turvaavan parhaiten Alkon markkinaosuutta ja kansanterveyttä. Suomi on saanut oikeuden alkoholiyhtiön monopoliin kansanterveydellisin perustein liittyessään EU:n jäseneksi, ja tällä on vaikutuksensa myös tähän vapaan liikkuvuuden periaatteeseen. Yhtenäistä prosenttirajaa sekä ulkomailta Suomeen kohdistuvaan vähittäismyyntiin että kotimaiseen vähittäismyyntiin — siis tämä ulkomailta tuleva etämyyntihän on tosiasiallisesti vähittäismyyntiä, vaikka sitä ei tässä esityksessä haluta vähittäismyynniksi tunnistaa, mutta eihän se mitään tukkukauppaa ole — voitaisiin hyvin perustella komissiolle kansanterveydellisin perustein ja vetoamalla Suomen saamaan oikeuteen pitää yllä Alkon monopolia. EU-komission lopullinen kanta voitaisiin selvittää vain notifiomalla tämän sisältöinen lakiesitys. Toi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 92/2025 vp

von, että eduskunnan valiokunnat ja myös eduskunta päätyisivät siihen, että tällainen esitys lähetettäisiin notifioitavaksi.

Hallituksen esitys alkoholin markkinoinnin vapauttamisesta digitaalisissa kanavissa mukaan lukien vaikuttajamarkkinointi ja kohdennettu verkkomainonta on myös vakava askel taaksepäin kansanterveyden näkökulmasta. Tämä esityshän sallisi väkevien alkoholi-juomien markkinoinnin tuottajien omissa digikanavissa, mikä lisää erityisesti nuorten altistumista brändeille ja normalisoi alkoholin käyttöä osaksi arkea. Verkkokaupat voisivat ehdottaa alkoholituotteita kuluttajille ostohistorian tai elintarviketilausten yhteydessä. Ei tämä ole pelkkää teknologiaa, se on psykologisesti hyvin tehokas tapa lisätä kulutusta erityisesti riskikäyttäjien ja nuorten parissa.

Vaikuttajamarkkinointi sosiaalisessa mediassa on erityisen ongelmallista, ja olen kyllä pettynyt, että lausuntokierroksen jälkeen tämä oli ainoa asia, joka ikään kuin korjattiin tähän esitykseen ja sekin väärään suuntaan. Somen ikärajavalvonta toimii heikosti, ja alaikäiset pääsevät helposti käsiksi alkoholibrändien sisältöihin ja seuraamaan vaikuttajia, jotka jakavat alkoholisisältöjä. Tutkimus osoittaa, että alkoholimainonta somessa lisää nuorten aikomusta käyttää alkoholia, myönteisiä uskomuksia alkoholiin, suurempaa kulutusta ja riskikäyttöä. Myös Maailman terveysjärjestö suosittelee alkoholin markkinoinnin rajoittamista yhtenä kustannustehokkaimmista keinoista haittojen vähentämiseksi.

Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä ei myöskään kannata alkoholin kotiinkuljetusta. Kun alkoholia voi tilata kotiin nopeasti ja helposti, se lisää impulssiostamista ja jatkuvaan saatavuutta erityisesti päihtyneenä. Meillä on Suomessa noin 90 000 lasta, jotka elävät perheissä, joissa vanhemmalla on vakava päihdeongelma. Jos alkoholi tuodaan kotiin entistä helpommin, näiden lasten arki vaikeutuu entisestään. Vastaavasti ikääntyneet, yksin elävät, liikuntarajoitteiset ovat haavoittuvia, ja kotiinkuljetus voi lisätä heidän alkoholinkäyttöään, mikä taas johtaa lisääntyneisiin tapaturmiin, sairastavuuteen ja hoivan tarpeeseen. Ikärajavalvonta kotiovella on käytännössä hyvin vaikeaa, kun oven voi avata kuka tahansa, ja on myös epärealistista ajatella, että kuljettaja voisi arvioida asiakkaan päihtymystilaa luotettavasti. Erityisen suuri ongelma on se, että valvontaviranomaisille ei ole tässä kohdennettu resursseja laajaan valvontaan.

Arvoisa puhemies! Vaikka alkoholin kokonaiskulutus on viime vuosina vähentynyt, emme tiedä tilastoimattoman alkoholinkulutuksen mahdollista lisääntymistä. Sitä ei ole viime kuukausina edes raportoitu, mutta riskikäyttö on edelleen yleistä. Alkoholi on edelleen merkittävä kansanterveysongelma, ja on kyllä erittäin vakavaa, että edelleen yli 1 700 ihmistä menettää henkensä alkoholin haittojen vuoksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 15.35.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 21.13.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 92/2025 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytettyä asiakohtaa 6. Keskustelu jatkuu. — Edustaja Merinen poissa, edustaja Berg poissa. — Edustaja Wallinheimo.

21.13 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Tänään tosiaan käytiin lähetekeskustelua aikaisemmin.

Tässä täytyy ehkä erottaa nyt kaksi eri kokonaisuutta: tässä on tämä etämyyntikokonaisuus, ja sitten on tämä kotiinkuljetuskokonaisuus. Etämyyntikokonaisuus sinänsä on aika helppo, koska EU:n perusoikeutena on tavaroiden vapaa liikkuminen, ja se lainsäädäntö meidän kohdaltamme on ollut kieltämättä aika epäselvää, ja nyt tämä sitten korjataan. Tiettyllä lailla se, mikä oppositiostakin ja osittain hallituksestakin tuli, oli tämä kysymys siitä, oltaisiinko me voitu rajoittaa nyt sitten ulkomailta tänne tulevaa alkoholia, koska meillä on Alkon monopoli täällä — ei, se ei ole mahdollista. Me pystymme tekemään näitä keinotekoisia rajoituksia Suomen sisällä, mutta emme muiden maiden lainsäädännössä. Se on vähän sama kuin sanoisimme, että ketsuppipulloista se ja se käy, mutta se ja se ei käy. Eli tavaroiden vapaa liikkuvuus on se ykkösprioriteetti, ja sitä meidän pitää kunnioittaa, ja mielestäni tällä lainsäädäntöuudistuksella se saadaan nyt lopulta selväksi.

Toinen kysymys on sitten tämä kotimaan sisällä tapahtuva myynti. Nythän itse asiassa hallituksen esityksessä otetaan aika hyvin huomioon tämä Alkon monopoli, ja pystymme sisäisesti kyllä rajoittamaan tätä etämyyntiä, jolloin Alko saa ainoana näihin vahvoihin viinoihin oikeuden, ja sitten muut kaupat ja muut tämmöiset pienpanimot eivät saa tietyn rajan yli tätä tehdä. Eli pystymme tekemään tämmöisen keinotekoisien rajoituksen, ja sen teemme, koska kunnioitamme sitä hallitusohjelman kirjausta myös Alkosta. Ja tämä todennäköisesti tulee nyt myös Alkon asemaa vahvistamaan, koska kansalaiset pystyvät sitten kotiovelle vaikka viinejä Alkosta tilaamaan.

Toinen kokonaisuus on sitten tämä kotiinkuljetus. Katsoimme sitä hallituksen esityksessä, koska nythän me pystymme esimerkiksi ulkomailta, vaikka Espanjasta, tilaamaan kotiovelle viiniä, niin miksemme pystyisi myös tekemään vastaavaa Suomessa. Esimerkiksi nytten kaupoista pystyy sitten sauna-oluet tai ruokatilauksen yhteydessä siitä oluet ottamaan mukaan. Tästä nyt on paljon ollut kiistelyä, onko se helppoa vai vaikeaa. Mielestäni se on aika vaikeaa, koska siinä täytyy kuitenkin tunnistautua näille kuskeille, jotka tuovat. Heillä pitää olla erikseen toimitusluvat, ja sitten ihan normaalisti katsotaan vielä ovella paperit, ja jos henkilö on päihtynyt, niin hänelle ei luovuteta. Siinä mielessä tämä lainsäädäntö ei ole mielestäni niin epäselvä kuin mitä tässä oppositio antoi ymmärtää. Kyllä tämä ihan perustuu tietoihin, mitä tässä on matkan varrella saatu, ja siinä mielessä tämä on hyvä esitys.

Ainoa asia, mitä toivoisin nyt, kun tämä menee käsittelyyn eri valiokuntiin, on se, että siellä nimenomaan kuunneltaisiin EU-oikeuden asiantuntijaa, EU-professoreita, jotka pystyvät kyllä tarvittaessa kansanedustajille selvittämään, että etämyynti on EU:n perusoikeus ja sitä pitää kunnioittaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén poissa. — Edustaja Mikkonen.

21.17 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! En ollut paikalla silloin päivällä, kun tästä lakiesityksestä käytiin ilmeisesti ehkä kiivastakin keskustelua, joten ajattelin nyt siten oman näkemykseni tähän esitykseen tuoda.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 92/2025 vp

Ajattelen niin, että alkoholi ei ole tavanomainen kulutustuote, vaan se on päihde, joka aiheuttaa merkittäviäkin haittavaikutuksia. Se ei tietysti aiheuta niitä vain käyttäjälle vaan myös suurelle joukolle läheisiä pahimmassa tilanteessa. Sen takia itse ajattelen, että silloin kun puhutaan alkoholia koskevasta lainsäädännöstä, niin sitä pitäisi tarkastella ennen kaikkea sosiaali- ja terveystieteiden kysymyksenä eikä vain kilpailu- ja elinkeinopoliittisena kysymyksenä, niin kuin tässä esityksessä vahvasti tehdään.

No, tietysti nyt sitten, jos mietitään tätä etämyyntiä ja kuljetusta, mikä tällä lainsäädännöllä nyt mahdollistetaan, niin itse asiassa tällä lainsäädännöllähän mahdollistetaan myös väkevien juomien verkkomarkkinointi, joka omalta osaltaan on myös yksi osa tätä lainsäädäntöä ja myös yksi tekijä, joka uhkaa tietysti kulutusta sinänsä lisätä.

Ennen kaikkea se iso huoli minusta tässä on se, että me tiedämme erilaisista tutkimuksista, ovat ne sitten alkoholia koskevia tai mitä muuta tahansa tuotetta koskevia, että kyllähän saatavuus lisää kulutusta. Minun huoleni tässä on erityisesti se riskiryhmien kulutus, joka todennäköisesti myös tämän esityksen myötä kasvaa. Ja kun me tiedetään, että meillä tällä hetkellä yli 89 000 lasta elää kodissa, jossa vanhemmilla on vakava päihdeongelma, niin pelkään, että tämän esityksen myötä meillä on yhä useampi lapsi tällaisessa kodissa tai ne ongelmat, jotka tästä aiheutuvat, koskevat näitä lapsia yhä useammin.

No, sitten tietysti tässä iso kysymys ja iso ongelma on tämä valvonta. Käytännössähän on aivan mahdotonta valvoa tätä lakia niin, että silloin kun viedään alkoholia jollekin, joka on sitä tilannut, onko siellä alaikäisiä tai myydäänkö sitä päihtyneille, mikä tällä hetkellä on kiellettyä. Ei ole ihme, että poliisi vastustaa tätä esitystä, ja kyllähän on ihan selvää, että nämä kuljettajat, jotka toimittavat näitä alkoholilauksia perille, joutuvat itse myös varsin merkittävään riskiin.

Voisi jopa kysyä, itkeäkö vai nauraako, kun lukee sitä lakipykälää, missä kerrotaan, että siellä on rajattu tiettyjä paikkoja, mihin ei saa sitten toimittaa, niin kuin koulut tai päiväkodit tai päihdehuollon yksiköt, sairaalat tai lastensuojelulaitokset. No, se on sinänsä hyvä, että ne on rajattu pois, mutta kyllä se kertoo siitä, että varmasti tätä lakia tehdessäkään on aivan hyvin tunnistettu ne ongelmat, kenelle nämä kotiinkuljetukset sitten lopulta useimmiten voivat päätyä. Ja vaikka juuri siihen tiettyyn paikkaan niitä ei ehkä saisi viedä, niin kuin esimerkiksi ei leikkikentille, niin miten me varmistamme, että aidosti tällä lainsäädännöllä ei lisätä näitten riskiryhmien kulutusta?

No, me tiedämme, että terveyshaitat ja sosiaaliset ongelmat kasvavat silloin, kun alkoholin päihdekäyttö on voimakasta, ja kyllähän erilaiset alkoholisairaudet, tapaturmat, perheväkivalta, lastensuojelun tarve ovat sellaisia isoja riskejä, jotka tähän lainsäädäntöön liittyvät. Ne lisääntyvät.

Tietysti sitten voi vielä nostaa esiin tämän etämyynnin osalta sen, että siinä tapahtuu niin, että nämä taloudelliset hyödyt valuvat pois Suomesta mutta sitten kuitenkin nämä haitat jäävät tänne meille ja meidän korvattavaksi.

Itse ajattelen niin, että vaikka varmasti joku ajattelee — ja siksi varmaan hallituskin tämän lain on tänne tuonut — että olisi niin kätevää, että voisi tosiaan vaikka siinä ruokailuksen yhteydessä ne alkoholitkin tilata ja niin edelleen, niin kyllä lainsäätäjänä itse pidän tärkeänä sitä, että meidän pitäisi tehdä lainsäädäntöä heikompien turvaksi, ja sitä tässä esityksessä ei tehdä. Kyllä tässä esityksessä lisätään ongelmia nimenomaan kaikkein heikoimmassa asemassa oleville ja heidän läheisilleen, heidän lapsilleen, heidän perheilleen. Kun me tiedetään, että samanaikaisesti apua on vaikkapa päihderiippuvaisten osalta leikattu tällä hallituskaudella merkittävästi, kun kohdistetaan valtavia leikkauksia näihin järjes-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 92/2025 vp

töihin, jotka ovat olleet isossa roolissa päihdeongelmien auttamisessa, niin tässä tavallaan kahdesta eri suunnasta vaikeutetaan niiden kaikkein heikoimmassa asemassa olevien tilannetta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Wallinheimo.

21.22 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Sinänsä arvokasta pohdintaa. Tosin täytyy kyllä sanoa, että kauaksi ovat vihreätkin niistä liberaaleista ajoista menneet, kun tällaista jo rupeavat vastustamaan. Kysymyshän nyt esimerkiksi tämän etämyynnin kohdalla, tai yleensä tämän kotiinkuljetuksen osalta, on siitä, että puhutaan ehkä 1—2 prosentista kaikesta kulutetusta alkoholista Suomessa jatkossa. Näin se on ollut muissakin EU-maissa. Itse asiassa Suomi nyt valitettavasti on ainoa EU-maa, jossa tätä etämyyntiä ei vielä sallita. Sinänsäkin on vähän irvokasta, että me emme ole saaneet tätä tilaa korjattua, mutta hyvä, että se nyt korjaantuu.

Mitä tulee sitten tähän kotiinkuljetuksen problematiikkaan, ymmärrän, että siinä voi myös nähdä tällaisia kauhukuvia, mutta ihan samalla laillahan se toimii myös, jos kaupasta menee joku hakemaan juomia ja sitten antaa ne alaikäisille, ja Alkosta sama juttu. Aina näissä on tietenkin näitä probleemeja, mutta nimenomaan tällä lainsäädännöllä yritetään tehdä mahdollisimman tiukka myös siitäkin. Itse asiassa tämä kotiinkuljetus tulee todennäköisesti olemaan ihan EU-tasollakin tiukimmasta päästä, joten kyllä Suomessa näitä asioita osataan tehdä. Ja tämä toimituspassikin, mikä tässä välissä vaaditaan, niin semmoistahan todennäköisesti... En ole ihan varma, mutta uskoisin, että muissa EU-maissa tällamoista ei tehdä. Kyllä Suomi tekee lainsäädäntöä aina kuitenkin miettien myös sitä heikoimmassa asemassa olevaa. Itse asiassa en jaksa uskoa, että tietyllä lailla esimerkiksi pienituloiset tai juuri ne heikoimmassa asemassa olevat tästä eniten kärsivät, koska meidän olemme tehneet niin paljon alkoholiveron korotuksia tässä, että todennäköisesti nämä aineet, joita esimerkiksi saa kotiin kuljettaa vaikka kaupoista, ovat sen verran kalliita, että tietyllä lailla nämä alkoholiongelmaiset todennäköisesti eivät edes juo niitä. Kyllä kyseessä ovat aivan muut aineet, mitä hekin juovat. Siinäkin mielessä täytyy aina erottaa tästä tiettyjä asioita.

Mutta kaikinensa edelleen painotan sitä, että nimenomaan tässä EU-kulmassa toivoin, että sitten valiokunnissa katsotaan tätä nimenomaan EU-oikeudellisesta näkökulmasta. Ei tehdä tästä liian vaikeaa, koska tämä on hyvin yksiselitteistä. Tavaroiden vapaa liikkuvuus on EU:n perusoikeus.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen.

21.25 Krista Mikkonen vihr: Kiitos, puhemies! Ehkä on vaan hyvä tässä kohdassa muistuttaa edustaja Wallinheimolle, että kyllähän alkoholiriippuvaisuus on sairaus, joka ei katso tuloluokkaa, se ei katso yhteiskuntaluokkaa. Se on riippuvaisuus, josta on myös vaikea päästä eroon. Siinä mielessä siinä, jos me mahdollistamme ne tilanteet, että yhä useammasa perheessä lapset joutuvat kärsimään vanhempien alkoholismista, ja alkoholin kulutusta lisäämme — puoliso-, esimerkiksi perheväkivalta-tilanteissahan usein taustalla on alkoholin liikakäyttö — on kyse muustakin kuin vain nyt pienituloisista. Tai kun edustaja tässä pohdiskeli sitä, että ehkä nämä ihmiset, joilla ongelmia on, eivät sitten näitä palveluja käyt-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 92/2025 vp

täisi, niin kyllä valitettavasti todellakin alkoholismi on sairaus, joka koskee kyllä ihan kaikkia tuloluokkia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Wallinheimo.

21.26 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Olen edustaja Mikkosen kanssa ihan samaa mieltä, että näinhän se on. Yksi pieni ongelma tuossa teidän puheenvuorossa taas oli se, että meidän olemme saatavuutta nyt tässä vuodesta 2016 alkaen lisänneet ja samalla kuitenkin kokonaiskulutus on mennyt alaspäin. Tietyllä lailla se saatavuuden korrelointi ei enää olekaan se juttu, vaan se on nimenomaan tämä hinta. Me olemme tehneet tässä 10—15 vuoden aikana noin kymmenen alkoholiveronkorotusta, ja kyllä se näkyy siinä, että ihmiset eivät enää juo niin paljon. Tietyllä lailla tämä saatavuusargumentti on vähän vanha argumentti. Eli siinä mielessä tämä on jo irronnut kauan sitten siitä vanhasta tarinasta, jossa hinnalla, markkinoilla ja saatavuudella oli se korrelaatio. Nykyään, viime aikoina se on ollut vain ja ainoastaan hinta.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja talousvaliokunnan on annettava lausunto.